

بررسی اثرات اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی تغییر اقلیم بر نظام تولیدی و خانوار کشاورزان گندم‌کار استان همدان

امید جمشیدی^۱، علی اسدی^۲ و خلیل کلاتتری^۲

۱- مسئول گروه کارآفرینی و تجاری‌سازی مرکز آموزش عالی امام خمینی (ره) (jamshidi.omid65@ut.ac.ir)
۲- استاد گروه مدیریت و توسعه کشاورزی، پردیس کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه تهران

چکیده

ایران به واسطه واقع شدن در کمربند خشک زمین، از میانگین بارش بسیار کم‌تری نسبت به میانگین جهانی برخوردار است. از طرفی همین میزان بارش کم به صورت نامتوازن در طول زمان و موقعیت جغرافیایی کشور توزیع می‌شود. تغییرات اقلیمی نیز باعث شده است تا میزان بارش‌ها در کشور روند کاهشی داشته باشد. این امر آسیب‌پذیری کشاورزان نسبت به تغییر اقلیم را بیش‌تر کرده و اثرات منفی آن بر تولید و معیشت کشاورزان را تشدید نموده است. از این رو این تحقیق به دنبال شناسایی اثرات تغییر اقلیم بر نظام تولیدی و خانوار کشاورزان گندم‌کار استان همدان بود. جامعه آماری تحقیق کشاورزان گندم‌کار استان همدان ($N=82412$) بود که با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه تعیین ($n=280$) و با روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای تصادفی، اطلاعات لازم جمع‌آوری شد. ابزار اصلی پژوهش پرسشنامه بود که روایی ظاهری آن به وسیله پنل متخصصان و پایایی آن با استناد به ضرایب آلفای کرونباخ و CR مورد تأیید قرار گرفت. داده‌های گردآوری شده در دو بخش آمار توصیفی و استنباطی در نرم‌افزارهای SPSS و LISREL مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که اثرات تغییر اقلیم در سه دسته «اثرات اقتصادی»، «اجتماعی» و «محیط‌زیستی»، تقسیم‌بندی و تحلیل می‌شوند. **واژه‌های کلیدی:** تغییر اقلیم، کشاورزان، اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی